

Eläinten lääkkinnän valvonta 2010

Evira/1170/0411/2011

Eviran raportti
Hyväksymispäivä 8.6.2011

Eläinten terveys ja hyvinvointi -yksikkö

Hyväksyjä Jaana Mikkola

Esittelijä Jenni Kiilholma

Lisätietoja Jenni Kiilholma

Sisällysluettelo

1 VALVONNAN SUUNNITELMALLISUUS JA SEN TOTEUTUMINEN	4
2 TOIMIJOIDEN LAINKUULIAISUUS JA TUOTTEIDEN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS	6
2.1 Todettujen säännöstenvastaisuuksien yleisyys ja tyyppi.....	6
2.2 Todettujen säännöstenvastaisuuksien analyysi	7
2.2.1 Todettujen säännöstenvastaisuuksien esiintyminen	7
2.2.2 Todetuista säännöstenvastaisuuksista seuraavien riskien luonne.....	7
2.2.3 Todettujen säännöstenvastaisuuksien perimmäiset syyt	8
3 AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE	8
4 KORJAAVAT TOIMENPITEET (TOIMET TEHOKKUUDEN VARMISTAMISEKSI)	8
4.1 Toimijoille annetut seuraamukset ja niiden korjaavien toimenpiteiden varmistaminen	8
4.2 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet	9
5 ARVIO YLEISESTÄ ONNISTUMISESTA	9

1 VALVONNAN SUUNNITELMALLISUUS JA SEN TOTEUTUMINEN

Aluehallintovirastot huolehtivat eläinten lääkitsemisestä annetun lain (617/97) ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta toimialueellaan. Ne valvovat lääkerehujen määräämistä tuotantotiloille sekä puudutteen määräämistä alkiosiertoseminologeille. Eläinlääkäreiden on toimitettava aluehallintovirastoille näistä lääkemääräyksistä kopio. Samoin lääkkeiden luovutusta tulevien tautitapausten varalle terveydenhuoltoon kuuluville tiloille valvotaan aluehallintovirastoissa. Aluehallintovirastoille toimitetaan tilan kanssa solmittu terveydenhuoltosopimus, vuosittain päivitettävä terveydenhuoltosuunnitelma sekä raportti tilalle varalle luovutetuista lääkkeistä. Eviran ja aluehallintovirastojen välisissä vuotuisissa tuloneuvotteluissa sovitaan lisäksi otantaan perustuvista tuotantotilojen lääkkeiden käytön ja lääkekirjanpidon tarkastuksista sekä eläinlääkäreiden lääkkeiden käytön, luovuttamisen ja määräämisen sekä lääkekirjanpidon tarkastuksista erityisten EHO¹-hankkeiden yhteydessä.

Vuonna 2010 tuotantotilojen lääkekirjanpidon tarkastuksen kohteeksi valittiin lihasikaloita, joissa oli todettu MRSA-bakteeria vuosina 2008 - 2009 tehdyssä seurantatutkimuksessa. Jos alueella ei ollut positiiviseksi todettuja lihasikaloita, aluehallintovirasto valitsi alueeltaan tarkastettavaksi eläinmäärältään suuria lihasikaloita. Tarkastukset tekivät pääosin läänineläinlääkärit.

Eläinlääkäreiden lääkkeiden käytön, luovuttamisen ja määräämisen sekä lääkekirjanpidon tarkastuksia koskevassa EHO-hankkeessa aluehallintovirastojen tuli tarkastaa 3-4% oman alueensa praktisoivista eläinlääkäreistä. Evira valitsi tarkastettavat eläinlääkärit riskiperusteisesti niiden joukosta, jotka olivat tilanneet lääketukkukaupoista paljon kansanterveyden tai elintarviketurvallisuuden kannalta keskeisiä lääkevalmisteita tai eläinlääkäreitä, joilla on paljon terveydenhuoltosopimuksia. Lisäksi 2010 tarkastettiin erityisesti hevosia hoitavia eläinlääkäreitä.

Tuotantotilalla pidettävä kirjanpito tuotantoeläimille annetuista lääkityksistä oli vuonna 2010 ensimmäistä kertaa osana eläinten hyvinvointiin liittyvää täydentävien ehtojen valvontaa.

Eläinlääkäreiden ja tuotantotilojen lääkkeiden käyttöä ja lääkekirjanpitoa koskevia tarkastuksia tehdään myös epäilyn perusteella. Epäilytapauksissa läänineläinlääkäri voi joko tehdä tarkastuksen itse tai määrätä eläinlääkäriin tekemään tuotantotilojen lääkekirjanpitojen tarkastuksen. Eläinlääkäreihin kohdistuvat tarkastukset tekee läänineläinlääkäri aina itse.

Lisäksi aluehallintovirastot tekivät vieraista aineista eläimistä saatavissa elintarvikkeissa annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (1/EEO/2007) mukaisesti selvityksen tiloilla, joiden eläimistä havaitaan kansallisessa vierasainevalvontaohjelmassa eläinlääkejäämiä tai tuotantolaitoksen (esim. meijeri tai teurastamo) omavalmionnassa havaitaan eläinlääkejäämiä raaka-aine-erissä. Selvityksen yhtenä osana on tuotantotilan pitämisen lääkekirjanpidon tarkastus. Eläinlääkäreiden epäilyyn perustuvat tarkastukset johtuvat yleensä kanteluista tai tuotantotilan tarkastuksissa havaituista puutteista lääkkeiden käytössä ja luovuttamisessa.

Taulukossa 1 on esitetty valvontojen suunnitellut määrät vuonna 2010 sekä valvontojen toteuma.

¹ EHO = Eläinten terveys ja hyvinvointivalvontaohjelma

Taulukko 1. Aluehallintovirastojen kanssa sovitut ja toteutuneet tarkastusmäärät 2010 EHO -hankkeissa.

Tuotantotilat	Suunniteltu määrä	Toteutunut	Toteutuma %
Etelä-Suomen AVI	-	-	
Lounais-Suomen AVI	8	6	75 %
Itä-Suomen AVI	5	5	100 %
Länsi- ja Sisä-Suomen AVI	4	4	100 %
Pohjois-Suomen AVI	2	2	100 %
Lapin AVI	-	-	
Ahvenanmaan mh	-	-	
Yhteensä	19	17	89%
Eläinlääkärit			
Etelä-Suomen AVI	-	-	
Lounais-Suomen AVI	-	-	
Itä-Suomen AVI	5	5	100 %
Länsi- ja Sisä-Suomen AVI	7	2	29 %
Pohjois-Suomen AVI	3	3	100%
Lapin AVI	3	2	67 %
Ahvenanmaan mh	-	-	-
Yhteensä	18	12	66 %

Taulukossa 1 esitellään tarkastuksien toteumat vuoden 2010 EHO-hankkeiden puitteissa. Aluehallintovirastoilta pyydetyistä tuotantotilojen tarkastuksista toteutui 17kpl eli 89 % suunnitelluista tarkastuksista. Kaikki tarkastukset tehtiin pyydetyn kohdenuksen mukaisesti MRSA-positiiviseksi todetussa lihasikaloissa tai lihasikaloissa, joiden eläinmäärä on suuri. Eläinlääkärien kirjanpidon tarkastuksista toteutui 12 kpl eli 66%.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto ei ollut tulossopimuksessa varannut resursseja eläinten lääkitsemisen valvonnan EHO-hankkeisiin mutta suoritti kaksi tarkastusta satunnaisotantana ja yhden vierasainevalvonta-asetuksen mukaisen tarkastuksen. Epäilyyn perustuen ESAVI:n toimesta suoritettiin yksi eläinlääkäriin lääkekirjanpidon tarkastus, sekä Eviran pyynnöstä yksi tarkastus.

Itä-Suomen aluehallintovirasto suoritti EHO-hankkeen puitteissa viisi tuotantotilojen tarkastusta, vierasainevalvonnan asetuksen mukaisia tarkastuksia tehtiin kuusi kappaletta. Lisäksi ISAVI suoritti viisi eläinlääkäriin lääkekirjanpidon tarkastusta, sekä epäilyn perusteella yhden eläinlääkäriin lääkekirjanpidon tarkastuksen ja yhden jälkitarkastus.

Lounais-Suomen aluehallintoviraston alueella suoritettiin kuusi EHO hankkeen mukaista tuotantotilan tarkastusta ja lisäksi kolme vierasainevalvonta-asetuksen mukaisista tarkastusta. LSAVI:ssa ei tehty eläinlääkäriin lääkekirjanpidon tarkastuksia.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto toteutti neljä suunniteltua tuotantotilan tarkastusta ja lisäksi kaksi vierasainevalvonta-asetuksen mukaista tarkastusta. LSSA-VI:ssa tehtiin myös kaksi eläinlääkäriin lääkekirjanpidon tarkastusta.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto toteutti lisäksi yhden tuotantotilan tarkastuksen suunnitelman ulkopuolelta ja yhden eläinlääkäriin lääkekirjanpidon tarkastuksen suunnitelman ulkopuolelta.

Lapin aluehallintovirasto suoritti kaksi eläinlääkäriin lääkekirjanpidon tarkastusta. Yksi otantaan perustuva tarkastus jäi tekemättä Lapin alueella, koska eläinlääkäri ei enää hoitanut kunnaneläinlääkäriin virkasuhdetta eikä toimi itsenäisenä ammatinharjoittajana.

2 TOIMIJOIDEN LAINKUULIAISUUS JA TUOTTEIDEN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS

2.1 Todettujen säännöstenvastaisuuksien yleisyys ja tyyppi

Tuotantotilojen lääkkeiden käytön ja lääkekirjanpidon tarkastukset tehtiin erityisen tarkastuspöytäkirjan (Evira 15504/1) mukaisesti. Tarkastuksilla käytiin läpi lääkityskirjanpito, tilalla olevat lääkkeet, lääkittyjen eläinten merkitseminen sekä lääkkeiden säilyttäminen. Tarkastuksessa asian todettiin olevan kunnossa, lievästi puutteellinen tai lääkitsemissäädöksiä rikotun tavalla, josta seurasi sanktioita. Lievissä epäkohdissa aluehallintovirasto antoi ohjausta sekä tarvittaessa määrääjän, mihin mennessä säännöstenvastaiset käytännöt tuli korjata. Vakavia puutteita todettiin vain yhdellä tilalla.

Eläinlääkäreiden lääkkeiden käytön, luovuttamisen ja määräämisen sekä lääkekirjanpidon tarkastuksia varten on myös oma tarkastuspöytäkirjapohja. Lievissä tapauksissa, kuten tapauksissa, joissa lääkekirjanpito on joltain osin puutteellinen, potilasasiakirjat eivät olleet täydellisiä tai varastossa on vanhentuneita lääkevalmisteita, aluehallintovirasto antoi eläinlääkäreille ohjausta. Jos lieviä puutteita on useita, aluehallintovirasto tekee uusintatarkastuksen ja varmistaa, että puutteet on korjattu. Vakavimmat tapaukset, joihin tulee puuttua eläinlääkäreiden ammatinharjoittamisesta annetun lain nojalla (29/2000), aluehallintovirastot siirtävät Eviran käsiteltäviksi.

Taulukossa 2 on esitetty vuoden 2010 tarkastuksissa havaittuja epäkohtia. Prosentiosuudet on laskettu otantaan kuuluneista, tarkastetuista eläinlääkäreistä, joita oli kaikkiaan 12 kappaletta. Samassa taulukossa ovat tuotantotilat, joihin tehtiin otantaan perustuva tarkastus. Tiloja oli otannassa yhteensä 17. Tarkastetuista eläinlääkäreistä vain yhdellä todettiin vakavia puutteita. Kyseiselle eläinlääkäripraktiikalle tehtiin uusintatarkastus, jossa kaikkiin havaittuihin puutteisiin ei vielä ollut tehty korjausta. Asian käsittely jatkuu. Tuotantotiloilla tehdyissä tarkastuksissa vakavia puutteita todettiin myös vain yhdellä tilalla. Tilalla tehtiin samanaikaisesti EU-eläinsuojelutarkastus ja tässä havaittujen puutteiden vuoksi tarkastus laajennettiin koskemaan täydentäviä ehtoja. Tässä tarkastuksessa todetut puutteet johtivat sanktioihin. Tilan terveydenhuolto-eläinlääkäriin kohdennettiin niin ikään tarkastus, jossa ei kuitenkaan havaittu epäkohtia. Epäilyyn perustuvia tarkastuksia tehtiin lisäksi 15 tuotantotilalla ja 5 eläinlääkäriin.

Taulukko 2. Tarkastuksissa havaitut epäkohdat 2010 otannoissa.

	Ei epäkohtia	Epäkohtia	Vakavia puutteita
Tuotantotilat 17 kpl	8 kpl (47 %)	8 kpl (47 %)	1 kpl (6 %)
Eläinlääkärit 12 kpl	1 kpl (8 %)	10 kpl (83 %)	1 kpl (8 %)

2.2 Todettujen säännöstenvastaisuuksien analyysi

Tarkastuksilla todetut säännöstenvastaisuudet olivat pääsääntöisesti lieviä. Säännöstenvastaisuudet olivat suurimmalta osin korjattavissa viranomaisen neuvonnalla ja lisäohjeistuksella.

2.2.1 Todettujen säännöstenvastaisuuksien esiintyminen

Kaikissa tarkastuksissa yhteensä (otanta sekä epäilyyn perustuvat tarkastukset) tuotantotiloilla puutteita havaittiin lääkekirjanpidossa yhteensä 15 tilalla (47 %). Yksitoista huomautusta tuli eläinryhmän tunnistetietojen puutteista sekä varoaika tai lääkkeen myyjän tiedon puuttumisesta. Kahdeksan huomautusta annettiin lääkkeiden virheellisestä säilytyksestä, ja yksi siitä että tilalla käytettiin virolaisia lääkkeitä jotka eivät ole hyväksytyt tuotantoeläimille. Yksi huomautus annettiin, sillä lääkekirjanpidossa oli runsaasti vakavia epäselvyyksiä.

Eläinlääkäreiden lääkkeiden käytön ja lääkekirjanpidon tarkastuksissa havaittiin puutteita seuraavasti. Neljällä eläinlääkärillä todettiin huumausainelainsäädännön noudattamisessa puutteita. Huumausaineisiin liittyviä raporteja puuttui, kirjanpito oli puutteellinen, tai huumausaineiden säilyttämisessä oli puutteita. Neljällä eläinlääkärillä oli puutteita terveydenhuoltosuunnitelmassa ja sen toteutumisessa. Luovutettujen lääkkeiden hintaerittely on puutteellinen kolmella eläinlääkärillä. Puutteita varoikojen merkinnöissä oli kolmella eläinlääkärillä. Kirjanpidollisia puutteita eläinten tunnistetietojen merkitsemisessä oli yhdellä eläinlääkärillä. Lääkevarastossa todettiin vanhentuneita lääkkeitä kahdella eläinlääkärillä. Potilaskirjanpitoa ei pidetty kahdella eläinlääkärillä ja omistajille annettavat tiedot ovat puutteellisia kahdella eläinlääkärillä. Yhdellä eläinlääkärillä havaittiin tarkastuksessa vakavia epäkohtia, jonka johdosta tapaus siirrettiin käsiteltäväksi Eviraan. Muun muassa asiakkaille oli luovutettu injektiona annettava kortisonia.

Täydentävien ehtojen otantaan perustuvissa tarkastuksissa havaittiin lääkekirjanpitoa koskevissa vaatimuksissa puutteita yhteensä neljällä nautatilalla ja yhdellä sikatilalla. Lisäksi muista tarkastuksista tehdyissä täydentävien ehtojen laajennuksissa puutteita havaittiin kahdella nautatilalla ja kuudella sikatilalla. Rikkeet olivat yleisesti lieviä. Kirjanpito saattoi olla päivittämättä, tai merkinnät olivat epätäydellisiä. Vain yhdellä tilalla todettiin rikkeiden olleen tahallisia ja luonteeltaan vakavia.

2.2.2 Todetuista säännöstenvastaisuuksista seuraavien riskien luonne

Tuotantotilojen tarkastuksissa esille tulleet puutteet voivat lisätä mahdollisuutta, että eläinlääkejäämiä joutuu elintarvikeketjuun, eläinten hyvinvointi heikkenee tai ympäristön kuormitus lisääntyy. Pääsääntöisesti tarkastuksissa havaittujen puutteiden laatu oli kuitenkin lievä ja tästä syystä käytännön riskit jäivät pieniksi.

Eläinlääkäreiden tarkastuksissa todetut puutteet lääkkeiden luovuttamisessa ja erityisesti liian vapaa mikrobilääkkeiden luovuttaminen lisäävät mikrobilääkeresistenssin kasvua ja ympäristöhaittoja sekä heikentävät elintarvikeeturvallisuutta. Välinpitämättömyys huumausaineisiin liittyvien säädösten noudattamisessa voi lisätä huumausaineisiin liittyvää rikollisuutta esimerkiksi eläinlääkärin vastaanotolle tehtyjen murtojen kautta, jolloin huumausaineita voi joutua asiattomien käsiin.

Eläinlääkäreiden lääkkeiden käytön, määräämisen ja luovuttamisen ja lääkekirjanpidon tarkastukset ovat ensi sijassa ammatinharjoittamisen valvontaa. Tarkastukset voivat kohdistua sekä tuotantoeläimiä että lemmikkieläimiä hoitaviin eläinlääkäreihin. Tuotantoeläimiä hoitavien eläinlääkäreiden tarkastukset palvelevat myös elintarvike-

turvallisuutta. Sen lisäksi sekä tuotanto- että lemmikkieläimiä hoitavien eläinlääkäreiden tarkastukset palvelevat eläinten terveyttä ja hyvinvointia ja välillisesti myös kansanterveyttä. Tuotantoeläinten lääkitsemisen osalta suurin merkitys on lääkkeiden luovutukseen liittyvillä säännöstenvastaisuuksilla sekä tietojen antamisella tuotantoeläinten lääkityksistä. Erityisesti tietojen antaminen tuotantoeläinten lääkityksestä on tärkeää, sillä eläimen omistajan on ilmoitettava tiedot lääkityksestä osana ketjuinformaatiota teurastamoilla. Tuotantotilalla pidettävä kirjanpito on yhtenä täydentävien ehtojen valvonnan osana myös vuonna 2011. Lisäksi puutteet kirjanpidossa ja potilasasiakirjoissa vaikuttavat välillisesti tapauksissa, joissa esimerkiksi elintarvikkeesta löydetään lääkkeitä yli sallittujen enimmäismäärien tai tapauksissa, joissa on syytä epäillä laitonta lääkkeiden käyttöä.

Vaikka puutteet lääkekirjanpidossa tai potilaskortistossa eivät ole yksittäisinä rikkomuksina suuria, tällaiset rikkomukset toistuvina sekä yhdistyneenä lääkkeiden luovutuksen säännöstenvastaisuuteen voivat aiheuttaa merkittäviäkin elintarviketurvallisuuksiriskejä. Riskejä aiheuttaa erityisesti se, että lääkkeiden käyttö tällaisissa tapauksissa ei ole enää eläinlääkärin kontrollissa ja tuottajat lääkitsevät eläimiä omatoimisesti. Tällöin lääkkeijämien riski elintarvikkeissa kasvaa. Lisäksi näissä tapauksissa eläinten terveys ja hyvinvointi ovat vaarassa, jos tuottaja käyttää sairauksia lääkitessään vääränlaisia lääkkeitä, yrittää korjata olosuhdeongelmia lääkkeillä tai pahimmillaan yrittää lääkkeillä hoitaa jotain vaarallista, helposti leviävää eläintautia. Terveystarkastusohjelmassa tuleekin kirjata tarkasti toimintaohjeet eläimen omistajille ja haltijoille, kun he aloittavat lääkityksen eläimelle tai jos eläimen oireet poikkeavat tavomaisten tulehdussairauksien hoidosta. Terveystarkastusohjelmassa tehneen eläinlääkärin on myös varmistuttava siitä, että eläinten omistaja tai haltija noudattaa näitä toimintaohjeita.

2.2.3 Todettujen säännöstenvastaisuuksien perimmäiset syyt

Tarkastuksissa esille tulleet puutteet olivat pääsääntöisesti lieviä ja johtuivat yleensä joko toimijoiden tai eläinlääkäreiden välinpitämättömyydestä noudattaen annettuja sääntöjä tarkasti tai mahdollisesta tietämättömyydestä. Tietyillä eläintiloilla alueilla eläinlääkäreiden työmäärä saattaa yhä nousta niin suureksi, ettei lainsäädännön vaatimia paperitöitä pystytä tekemään työaikana.

3 AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE

FVO teki vuonna 2009 vierasainevalvontaa ja lääkkeiden käytön valvontaa koskevan tarkastuksen Suomeen. Tarkastuksessa kiinnitettiin huomiota yhteensä 13 kohtaan, joille annettiin suosituksia korjaaviksi toimenpiteiksi. Näistä 8 korjattiin vuoden 2010 aikana ja viiden kohdan osalta toimenpiteet jatkuvat vielä vuonna 2011.

Vuonna 2010 ei tehty uusia auditointeja koskien eläinten lääkityksen valvontaa.

4 KORJAAVAT TOIMENPITEET (TOIMET TEHOKKUUDEN VARMISTAMISEKSI)

4.1 Toimijoille annetut seuraamukset ja niiden korjaavien toimenpiteiden varmistaminen

Tuotantotilojen tarkastusten perusteella annettiin määräaikoja epäkohtien korjaamiseksi. Yhdelle tilalle annettiin huomautus tuotantotilan lääkityksestä pidettävän lääkekirjanpidon laiminlyönnistä. Täydentävien ehtojen valvontojen otantaan kuului 179 nautatilaa, jolla 4 oli laiminlyöntejä lääkekirjanpidossa (2%). Sikatiloja otannassa oli 25 kappaletta joista yhdellä oli laiminlyöntejä lääkekirjanpidossa (4%). Muista tarkastuksista tehdyissä täydentävien ehtojen laajennuksissa raportoitiin seuraamuksia seuraavasti: nautatiloista kahdelle määrättiin 3% tukivähennys, yhdelle 5% tukivä-

hennys ja kolmelle huomautus. Sikatiloista yhdelle määrättiin 1% tukivähennys, kolmelle 3% tukivähennys, yhdelle 5% tukivähennys. Lisäksi yhden sikatilan puutteet olivat luonteeltaan vakavia ja ne katsottiin tahalliseksi. Kolme tilaa sai huomautuksen. Useimmat puutteet korjattiin viranomaisen ohjauksen mukaisesti

Eläinlääkäreiden tarkastusten perusteella aluehallintovirastot antoivat ohjausta eläinlääkäreille, joiden lääkkeiden käytön ja lääkekirjanpidon tarkastuksissa havaittiin puutteellisuuksia. Puutteiden korjaamisten seuraamiseksi tehtiin uusintatarkastuksia läänineläinlääkäreiden toimesta tai asia siirrettiin eteenpäin Eviran käsiteltäväksi ammatinharjoittamislain nojalla.

4.2 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet

Koska samat puutteet tulevat esille tarkastuksissa vuosittain, on tiedotukseen ja koulutukseen panostettava yhä enemmän. Eläinlääkäreitä koulutetaan vuosittaisella Lääkepäivällä hallittuun eläinlääkkeiden käyttöön. Lisäksi lääkeasioita käsitellään tarvittaessa AVI-EVIRA-neuvottelupäivillä. Virkaeläinlääkäreille luennoidaan lisäksi eläinten lääkintään liittyvästä lainsäädännöstä Virkaeläinlääkäri-kurssilla. Eläinlääketieteen kandidaateille luennoidaan ao. lainsäädännöstä yliopiston järjestämällä kurssilla. Eviran Saparo-tiedotteeseen kirjoitetaan säännöllisesti lääkitsemiseen liittyvistä säädöksistä.

Eläinten lääkitsemisen valvonta sekä tuotantotilojen että eläinlääkäreiden osalta perustuu vuosittain käytäviin tulosneuvotteluihin aluehallintovirastojen kanssa. Otantaan perustuvat tarkastukset eivät ole lakisäätteisiä, vaan ne ovat olleet Eläinten terveys- ja hyvinvointivalvontaohjelman mukaisia EHO-hankkeita. AVIt ovat osallistuneet niihin oman tarpeensa ja voimavarojensa mukaisesti. Tästä syystä lääkitsemisen valvonta ei ole koko maassa tasapuolista eikä yhdenmukaista. Toisaalta otantaan perustuvat tarkastukset ovat raskas valvontatapa. Olisikin tehokkainta, jos aluehallintovirastoilla olisi keinot yleiseen lääkkeiden käytön valvontaan alueillaan ja tarkastuksia tehtäisiin ainoastaan epäilyyn perustuen tai tarkasti valitun riskiperusteen mukaan.

Lääkekirjanpidon valvonnan osana täydentävien ehtojen valvontaa on ensimmäisen vuoden perusteella todettu tuovan hyvän lisän eläinten lääkitsemisen valvontaan. Alueellisten valvontakäytäntöjen yhdenmukaistaminen muun muassa otantavalvontojen kattavuutta lisäämällä on yhä tavoitteena.

5 ARVIO YLEISESTÄ ONNISTUMISESTA

Tuotantotilojen lääkkeiden käytön ja lääkekirjanpidon tarkastuksia määrättiin tehtäväksi 20 - 21. Määrätyistä tarkastuksista tehtiin 15 kpl eli noin 73 %. Tavoite toteutui siis kohtuullisesti. Tuotantotilojen tarkastuksissa todettiin lieviä puutteita 40 % tiloista ja aluehallintovirasto antoi ohjausta niiden korjaamiseksi.

Tuotantotilojen tarkastukset katsottiin erittäin tarpeellisiksi, sillä niiden avulla saatiin tietoa mikrobilääkkeiden käytöstä lihasikaloissa. Valvonnan tuloksia hyödynnetään pidempiaikaisessa selvitystyössä koskien MRSA-bakteerin esiintymistä Suomessa. Lisäksi tarkastukset koettiin hyödylliseksi tilaisuudeksi toimijoiden neuvonnassa ja ohjauksessa. Myös vierasainevalvonnan yhteydessä sekä täydentävien ehtojen valvonnassa tehdyt tarkastukset toivat esille epäkohtia, joihin pystyttiin nopeasti puuttumaan.

Eläinlääkäreiden lääkinnän valvontaa ei voida pitää täysin onnistuneena, koska vain 56 % hankkeiden puitteissa sovituista valvontatavoitteista saavutettiin. Kaikkien aluehallintovirastojen alueilla ei tehty tarkastuksia. Tämä epätasainen tarkastusten jakau-

tuminen heikentää valvonnan tasapuolisuutta ja lisäksi tietyillä alueilla työskentelevät eläinlääkärit jäävät kokonaan otantaan perustuvan valvonnan ulkopuolelle. Tämä saattaa lisätä piittaamattomuutta lainsäädännön noudattamisessa.

Eläinlääkäreiden lääkkeiden käytön, luovuttamisen ja määräämisen valvonta on tärkeää, sillä yksi eläinlääkäri hoitaa eläimiä usealla tilalla. Kuitenkin nykyinen, tarkastuksiin perustuva valvonta on raskasta ja runsaasti resursseja vaativaa ja sillä pystytään valvomaan vain murto-osaa praktisoivista eläinlääkäreistä. Tulevaisuudessa olisikin pohdittava muita keinoja valvonnalle. Esimerkiksi valvontojen yhdistäminen ja muiden valvontojen laajennus koskemaan myös eläinlääkinnän tarkastuksia niin tuotantotilojen kuin eläinlääkärien kohdalla on varteenotettava kehityksen suunta. Eläinlääkinnän valvonta osana täydentävien ehtojen valvontaa on hyvä esimerkki tästä.

Eviran ja aluehallintovirastojen välisissä tulosneuvotteluissa on kuitenkin yhä sovittava myös otantaan perustuvasta eläinlääkärien valvonnasta jokaisen aluehallintoviraston alueella, jotta riittävää valvontaa pystytään ylläpitämään.